

לעילוי נשמת הרבנית מרת חייאל רייכלס ע"ה בת הג"ר דב בער זצ"ל א"ח הג"ר בנימין וואלף זצ"ל מח"ס "דברי התענוגים" (הורי הרבנית מרת היצל ע"ה א"ח רבינו הלל הזקן מאייבשין זצ"ל, אבי רבי אליעזר זצ"ל) אבי רבינו הגה"ק זצ"ל (ל) נלב"ע כ"ה טבת תקס"ג תנצב"ה

פרי קודש היולאים

פר' בא תשפ"ג

בס"ד, גליון מס' 47

מתורתו ומורשתו של רבינו הגה"ק היצל זצ"ל
אברק"ק סאסרעגען זי"ע

פר' בא

בני ישראל למדו מן הבהמות מוסר לעבודת ד'

וגם מקננו ילך עמנו וגו' פי ממונו נקח לעבד את ד' אלקינו

(שמות י, כו)

האיך לקיים רצון ד' מתוך מסירות נפש לד'.

וזהו שכתוב לקמן (י, ט) "ויאמר משה בנערינו ובזקנינו נלך בבנינו ובבנותנו בצאננו ובבקרנו נלך", והיינו שלשאלת פרעה "מי ומי ההולכים" שטען שלא כולם רוצים באמת לצאת למדבר אשר אין בו לחם ומים, השיב משה שאין כן הדברים אלא כולם ילכו, הזקנים היינו החכמים שקנו חכמה (על פי קידושין לב, ב) ילכו מתוך הבנה וחכמה מהו לעבוד את ד', והנערים ובנינו ובנותינו היינו נשים וקטנים וכל אלו שאין בהם דעת גבוה להבין מעלת עבודת ד', גם הם ילכו כי ילמדו מן הבהמות שילכו מעצמם. (ח"א קנח)

פעמים שבני האדם יכולים ללמוד עבודת ד' ומסירות נפש מן הבהמה, כמו שהי' בימי אליהו עם נביאי הבעל שלא רצה הפר לזוז ממקומו עד שאמר לו אליהו שגם על ידו יתקדש שם שמים (ילקוט על גין רמז ריד) וכך גם כתיב "ויפתח ד' את פי האתון" (במדבר כב, כח), וכן מצינו אצל רבינו הקדוש (בבא מציעא פה, א).

ואף כאן כשיצאו בני ישראל ממצרים לעבוד את ד', הלכו הבהמות מעצמן ולא רצו להשאיר במצרים כי רצו להיות זבח לד'. וזהו שאמר משה "וגם מקננו ילך עמנו", ולא ירצו להשאיר, והטעם לזה "כי ממנו נקח לעבוד את ד' אלקינו", שמן הבהמות ילמדו כולם

ישראל אינם תחת המזל אלא הם תלויים במעשיהם

החדש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם וגו'

(שמות יב, ב)

דהנה השי"ת היה יכול להוציא את בני ישראל ממצרים בלא כל האותות והמופתים, אלא שצוה את משה לעשות את כל האותות והמופתים מאהבת השי"ת אותנו וכדי לפקוח את עיני ישראל שידעו שהוא ברא את העולם, כי רק מי שבראו יש לאל ידו לשדד מערכותיו לשים מים לדם וים ליבשה. ובזה שהוא משדד את מערכות הטבע עבור בני ישראל, מוכח כי כל הטבע והבריאה נבראו בעבורם ובעבור התורה שיקבלו.

וזה הרמז במה שישראל מונים ללבנה, כי הלבנה גדלה ומתקטנת, וכן ישראל עולים ויורדים, הכל לפי מעשיהם והם אינם תחת המזל, מה שאין כן הגוים המונים לחמה שאינה משתנית כי הם תחת המזל.

וזהו שאמר הכתוב "החדש הזה" היינו מאורעות החדש הזה שהיינו בריאת העולם ויציאת מצרים שהיו בחדש ניסן הזה, הם "לכם" ראוי ולימוד ש"ראשון" היינו השי"ת שהוא ראשון לכל הראשונים, "הוא לכם" משגיח ולא הניחכם תחת המזל. (ח"א שלג)

יש לדקדק למה כפל תיבת "לכם", החדש הזה "לכם" וגו' ראשון הוא "לכם".

ונראה לפרש בהקדם מה דאיתא במדרש (ילקוט שמעוני פסח) "מה תלמוד לומר לכם, לכם ולא לגוים וכו' שהגוים מונין לחמה וישראל ללבנה".

והנה אמרו חז"ל (שבת קנ"ג, א) "אין מזל לישראל", שבני ישראל אינם תחת המזל אלא הם מושגחים על ידי הקב"ה בעצמו, וכדפירשו המפרשים¹ על מאמר הכתוב (דברים ד, יט-כ) "ופן תשא עיניך השמימה וראית את השמש ואת הירח ואת הכוכבים כל צבא השמים וגו' אשר חלק ד' אלקיך אותם לכל העמים תחת כל השמים, ואתכם לקח ד' וגו'", שלכל האומות יש כוכב ומזל אבל את בני ישראל לקח ד' להיות תחת השגחתו.

והטעם לזה, כי כל העולם נברא עבור בני ישראל, כמאמר חז"ל (הו"ד בפירושו רש"י בראשית א, א) "בראשית, בשביל ישראל שנקראו ראשית ובשביל התורה שנקראת ראשית". ואת זה ראינו ביציאת מצרים,

¹ רבינו הגה"ק זצ"ל ציין לדברי הרמב"ן בדברים, ושם לא מצאתי אך מצאתי כעל ידי זה בדברי הרב אבן עזרא עיי"ש.

דברי התענוגים

מאת רבינו בנימין וואלף בן רבנו יואל זצ"ל רייכלס אב"ד שאפי, מח"ס "דברי התענוגים"
חותנו של רבינו הגה"ק הילל הזקן זצ"ל אב"ד אייבשיץ

ההתראה לפני מכת ארבה כללה גם התראה על מכת חושך
'בא אל פרעה כי אני הכבדתי את לבו'

(שמות י, א)

עליהם חושך, שהיו בישראל באותו הדור רשעים ולא היו רוצים לצאת, ומתו בשלשת ימי אפלה, כדי שלא יראו מצרים במפלתם ויאמרו אף הן לוקין כמונו. ועוד, שחיפשו ישראל וראו את עליהם, וכשיצאו והיו שואלין מהן, והיו אומרים אין בידנו כלום. אומר לו, אני ראיתו בביתך ובמקום פלוני הוא, עכ"ל. נמצא שמכת חושך באה לטובתם של ישראל, מחמת שני טעמים.

ואם כן, לכאורה גם אם פרעה היה מתרצה לשלח את ישראל, היתה מוכרחת לבוא מכת החושך, משום טובת ישראל. וזה היה קשה למשה רבינו, כיצד יתרה בפרעה על ג' מכות, ובתוכם מכת חושך. הלוא תכלית ההתראה היא להודיעו שאם לא ישלח ישראל תבוא המכה, אבל אם יתרצה היא לא תבוא, אבל מכת חושך צריכה לבוא על כרחו, גם אם פרעה יתרצה לשלח את ישראל, משום טובתם של ישראל, ואז יאמרו משה בדאי הוא.

לכן דוקא כאן אמר הקב"ה למשה, אל תתיירא, כי אני הכבדתי את לבו ואת לב עבדיו, ולא יסכים לשלח את העם עד אחר מכת בכורות, וקל להבין.

ויואמר ה' אל משה בא אל פרעה כי אני הכבדתי את לבו ואת לב עבדיו. יש לדקדק, מדוע דוקא כאן נימק הקב"ה למשה את ענין הכבדת לבו של פרעה.

והרשב"ם כתב, בכל המכות לא מצינו שהודיע הקב"ה למשה שחזיק את לבו. אך בזאת שהודה פרעה שהוא הצדיק, 'ואני ועמי הרשעים', ובזאת כתיב 'ויוסף לחטוא [ויכבד לבו הוא ועבדיו]', לכך הוזקק לומר 'כי אני הכבדתי את לבו ואת לב עבדיו', עכ"ל. ולכאורה דבריו תמוהים [- כי גם בין המכות הקודמות היו כאלו שפרעה נכנע בהן לשלח את העם, ואח"כ הכביד לבו].

ונראה לי לפרש בעז"ה באופן אחר. דעוד יש להבין, למה לא כתיב ההתראה לפני מכת חושך. וראיתי בבעל הטורים שכתב, 'בא' עולה בגימטריא ג', רמז לו ג' מכות יביא עוד עליו, עכ"ל. והיינו שמשה רבינו רמז לפרעה והתרה בו, עם ההתראה על מכת ארבה, גם על מכות חושך ובכורות שעתידות לבוא עליו, אף שהתראה זו לא נזכרה בפסוק.

והנה עה"פ 'ויהי חושך אפלה שלושת ימים', פירש רש"י, ולמה הביא

ברכת מזל טוב

להרה"ח ר' ישראל מרדכי ביקסנשפנר שליט"א
נו"נ לרבינו הגה"ק זצ"ל, שזכה וזיכה את העולם בהו"ל עולם את הספה"ק "קודש הילולים"
ולבנו הרה"ח יצחק יוסף הי"ו

לרגל שמחת נישואי הנכדה-הבת הכלה מירש חי' שתחי' עב"ג החתן שמעון ירוחם אייזבאך הי"ו (בן הרה"ח ר' משה פינחס שליט"א) יהי רצון שהזיווג יעלה יפה, ויקימו בית נאמן בישראל לתפארת אבות, ויזכו לרוות מהם ומכל יוצ"ח רב תענוג ונחת דקדושה, ויתקיים בהם "בגלל אבות תושיע בנים ותביא גאולה לבני בניהם, אמן.

ברכת מזל טוב

להרה"ח ר' יחזקאל פדר שליט"א
ראש וראשון לכל דבר שבקדושה ובפרט לזכרון רבינו הגה"ק זצ"ל ותורתו
חתן הרה"ח הילל יחיאל פולק ז"ל בן אחר בן לרבינו הגה"ק זצ"ל
ולבנו הר"ר דב הי"ו
לרגל השמחה הולדת הנכד-הבן בשעטמו"צ

יהי רצון שיוזכו לגדלו ולחנכו לתורה ולחופה ולמעשים טובים לתפארת אבות וירוו ממנו ומכל יוצ"ח רב תענוג ונחת דקדושה, ויתקיים בהם "בגלל אבות תושיע בנים ותביא גאולה לבני בניהם, אמן.

לקבלת הגליון בעז"ה מידי שבוע, וכן לקבלת גליונות קודמים, להנצחה והודעה על שמחה

נא לשלוח לכתובת: info@Kodesh-Hilulim.com

כמו"כ כל מי שיכול להעשיר ברעיונות ומאמרים וכדו' למטרות הגליון נא לשלוח לכתובת הנ"ל.